

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige helse- og omsorgsdepartement
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Helse- og omsorgsdepartementet	
Saksnr.: 200502983	Dok.nr.: 48
Arkivkode: 531.2	Journ.dato: 200905
Avd.: MRA	Saksbeh.: LAD
U.off.:	

Deres referanse
200403872

Vår referanse
2005/01533-5 008

Dato
15.09.2005

Høring - endringer i psykisk helsevernloven og pasientrettighetsloven

Det vises til Helse- og omsorgsdepartementets høringsnotat av 13. juni 2005 med forslag til endringer i psykisk helsevernloven og pasientrettighetsloven.

Politidirektoratet har forelagt høringsnotatet for utvalgte politidistrikter, og har fått uttalelser fra politimestrene i Oslo, Vestfinnmark, Troms og Søndre Buskerud. Uttalelsene er vedlagt.

Høringsnotatet foranlediger følgende kommentarer fra Politidirektoratet:

Generelt

Av endringsforslagene er det først og fremst de foreslåtte endringene i psykisk helsevernloven kapittel 3 som har betydning for politiet. Direktoratets hovedinntrykk er at de forslag som er fremmet, er hensiktsmessige – med ett unntak, se nedenfor.

I tillegg til å gi synspunkter til en del av endringsforslagene, har vi tillatt oss å gi noen kommentarer til punkter av betydning for politiet, hvor det ikke er foreslått endringer, men som har sammenheng med fremsatte endringsforslag.

Politiets bistand

Politiets plikt til å bistå andre offentlige myndigheter, er forankret i politiloven § 2 nr. 5. Bestemmelsen innebærer at politiet har plikt til å yte blant annet helsevesenet bistand "når dette følger av lov eller sedvane". Flere av bestemmelsene i psykisk helsevernloven kapittel 3 innebærer en slik plikt, og det er ikke foreslått materielle endringer av betydning når det gjelder denne plikten.

Politidirektoratet bemerker for ordens skyld at det er nedsatt en arbeidsgruppe - med medlemmer fra Sosial- og helsedirektoratet og Politidirektoratet - som ser på spørsmål omkring nettopp politiets rolle i saker etter psykisk helsevernloven. Blant temaene som skal drøftes er hva som ligger i "nødvendig" og "bistand". Sett fra politiets side, har man

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Henrik Ibsens gt. 10
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

inntrykk av at politiets tilkalles til en del rene transportoppdrag, uten at det er snakk om "nødvendig bistand" til helsevesenet.

Oslo politidistrikt påpeker en uklarhet i den foreslåtte § 3-5 hva gjelder hvem som skal kunne bruke tvang. Bestemmelsens ordlyd åpner tilsynelatende for at andre enn politiet skal kunne utøve tvang. Det er for øvrig ønskelig med en generell avklaring av hvilken adgang helsepersonellet selv har til å anvende tvang utenfor institusjon. Slik situasjonen er nå, blir politiet tilkalt i situasjoner det neppe er behov for politiets bistand av hensyn til helsepersonellens, pasientens eller andres sikkerhet. Et eksempel er der pasienten er på tur utenfor institusjonen sammen med helsepersonell, men nekter å medvike til å returnere til institusjonen. I slike tilfeller tilkalles ofte politiet for å geleide pasienten tilbake, og det kan stilles spørsmål ved om det er nødvendig.

Vilkåret om at institusjonen må være faglig og materielt i stand til å tilby hjelp

Et av vilkårene for tvangsinnleggelse er "faglig og materielt i stand til å tilby vedkommende person tilfredsstillende behandling og omsorg", jf. någjeldende § 3-2 og forslaget § 3-1 første ledd nr. 3.

Politiet opplever ikke helt sjelden at helseinstitusjoner nekter å ta imot personer politiet kommer med under henvisning til nettopp dette vilkåret. Konsekvensen er at politiet kjører fra institusjon til institusjon, noe som er både ressurskrevende og uverdigg. Politimesteren i Oslo påpeker - til tross for at endring i dette vilkåret ikke er drøftet i nærværende høringsbrev - at vilkåret om faglige og materielle krav "ikke burde være en del av de bestemmelser som sier noe om hvor syk og hjelpetrengende en person skal være før han kan tas under tvungen behandling, men evt. fremtre i en egen bestemmelse, som også sier noe om hvilket ansvar institusjonen for øvrig har for at vedkommende får et øyeblikkelig tilbud. ... Pr. i dag blir det ofte politiets ansvar og bekymring."

Tutorordningen

Politidirektoratet er enig i forslaget om at det absolutte krav til innleggelsesbegjæring fjernes og erstattes med den foreslåtte § 3-4.

Slik ordningen fungerer i dag, har den i stor grad preg av en formalitet uten reelt innhold. Og - som politimesteren i Troms gir uttrykk for - ordningen har neppe særlig rettssikkerhetsmessig verdi. I en vesentlig del av de tilfellene politiet benyttes som tutor, har politiet overhode ikke noe personlig kjennskap til den personen som begjæres undergitt tvungent psykisk helsevern. Det er ofte helsevesenet selv som har første kontakt med pasienten, men på grunn av manglende beredskap/tilgjengelighet i kommunehelsetjenesten utenom kontortid, blir politiet kontaktet for å utferdige den påkrevde innleggelsesbegjæring.

Det er på den annen side ingen tvil om at "offentlige myndigheter", herunder politiet, fortsatt må ha en plikt til å ta ansvar for psykisk syke mennesker som ikke selv søker behandling, og utkastet til § 3-4 synes å være dekkende.

Politiets klagerett. Oppsettende virkning

Det er lagt opp til at politiet fortsatt skal ha klagerett over vedtak om opphør av tvunget psykisk helsevern i de tilfellene der det var politiet som begjærte slikt helsevern, jf. forslaget til § 3-7 tredje ledd. Den tilsvarende bestemmelsen i § 3-6 sjette ledd antas blant annet å gjelde de tilfellene politiet har begjært tvungent psykisk helsevern, men det treffes vedtak om at begjæringen ikke etterkommes.

Politidirektoratet er enig med politimesteren i Oslo når han understreker viktigheten av at politiet gjøres kjent med de aktuelle vedtak som treffes. Erfaringer fra Oslo politidistrikt tilsier at helseinstitusjonene ofte ikke oppfyller den plikten de har til å varsle tutor etter någjeldende ordning, og politiets klagerett blir derfor ofte illusorisk. Oslo politidistrikt har søkt å bedre situasjonen ved å ta i bruk en ny innleggelsesbegjæring, som blant annet gir tydelig beskjed til institusjonen om hvorvidt politiet ønsker å vurdere en klage ved aktuelle vedtak, samt gir informasjon om hvem i politiet som skal kontaktes vedrørende vedtak.

Også høringsnotatet er inne på problemet, og i merknadene til § 3-7 er det fremhevet at "for at bestemmelsen skal ha reell betydning er det viktig at ... eventuell offentlig myndighet varsles så tidlig som mulig om at vedtak vil bli fattet, og dermed gis mulighet til å fremme klage og evt. anmodning om oppsettende virkning". Sett fra politiets side er det sterkt ønskelig at det i forbindelse med den pågående lovrevisjonen innføres ordninger som ivaretar dette hensynet på en bedre måte enn slik situasjonen er i dag. Politimesteren i Oslo foreslår at det "innføres et tydelig krav om at det må dokumenteres at tutor/offentlig myndighet har blitt varslet forut for iverksettelsen av et vedtak".

Politidirektoratet er for øvrig ikke enig i forslaget om at en klage fra politiet over vedtak om opphør av vern ikke lenger skal ha automatisk oppsettende virkning, jf. forslagens § 3-7 fjerde ledd. Vi er enige med politimesteren i Oslo når han uttaler at "[d]agens ordning er naturlig og betryggende med tanke på det samfunnsansvar vi forvalter. Vi finner det lite hensiktsmessig at leder for kontrollkommisjonen i hvert klagetilfelle må vurdere spørsmålet om oppsettende virkning. Det burde eventuelt være tilstrekkelig å innføre en regel om at lederen kan beslutte at det ikke skal gis oppsettende virkning, men dette bør bare være aktuelt dersom den faglig ansvarlige finner at grunnvilkåret om at pasienten skal ha en alvorlig sinnslidelse ikke er oppfylt."

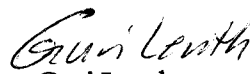
Retten til individuell plan

Sett fra politiets side er det et problem at mange av de som har krav på en individuell plan etter psykisk helsevernloven § 4-1 ikke blir fulgt opp på den måten lovgiver har forutsatt. Ikke minst er det et problem at en rekke personer ikke får tilstrekkelig oppfølging etter utskrivning. Konsekvensen blir ofte tilbakefall/forverring av sykdom, noe som ikke sjelden medfører at politiet må gripe inn.

Vi registrerer derfor med tilfredshet at høringsnotatet setter fokus på behovet for målrettet planlegging av blant annet situasjonen ved/etter utskrivning, og støtter forslaget om at kontrollkommisjonene skal kontrollere at det faktisk foreligger en individuell plan for de personene som har krav på det, jf. forslaget til § 3-8 annet ledd.

Med hilsen

Vidar Refvik
Ass. politidirektør

Guri Lenth
juridisk rådgiver

Saksbehandler:
Guri Lenth
Tlf: 23364147

Kopi
Justisdepartementet, PIA
Politimestrene i Oslo,
Troms, Vestfinnmark og
Søndre Buskerud

Vedlegg
4